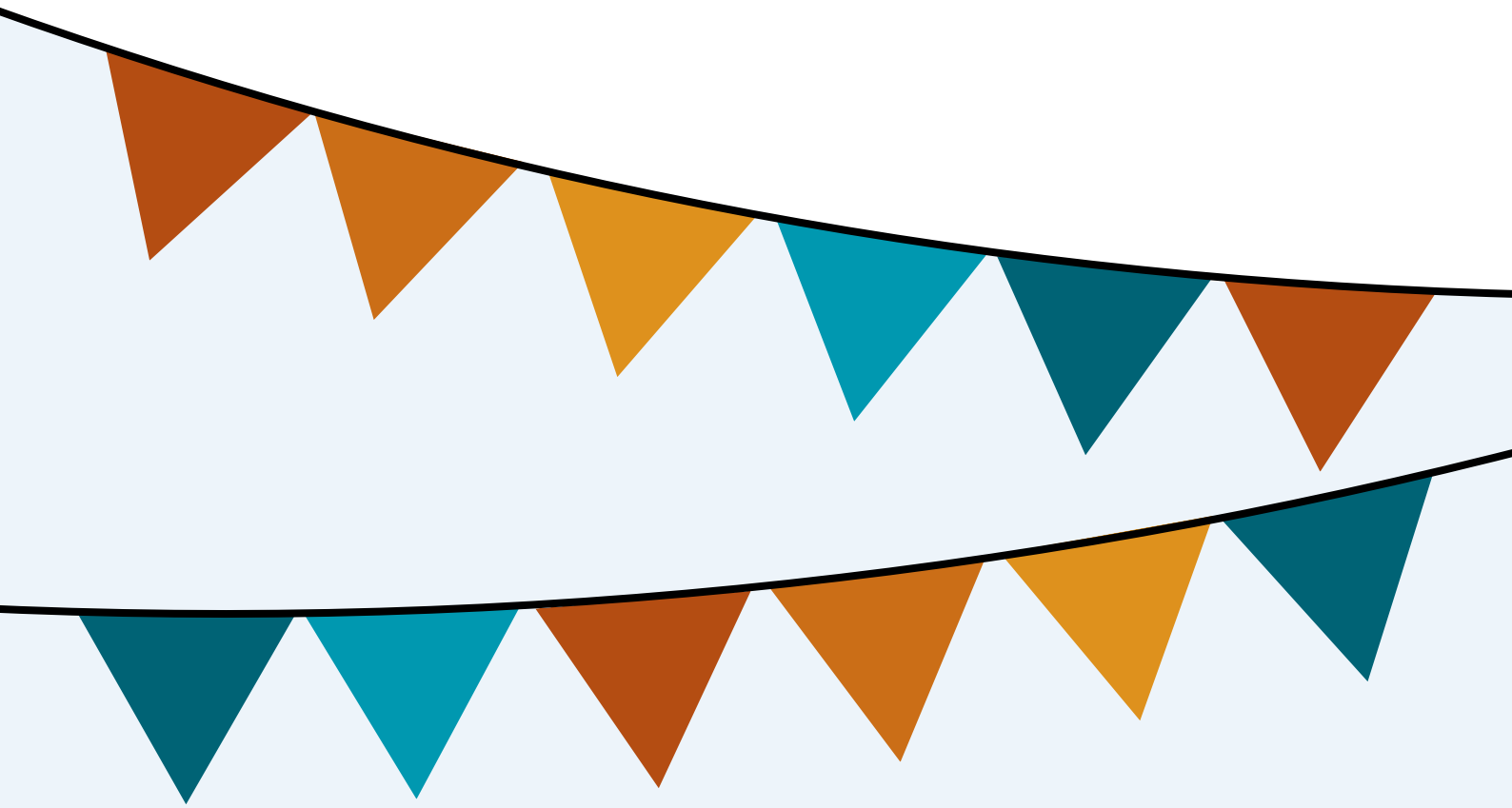
ÅRSKURS 1-6

CHECKLISTA

FÖR RUSMEDELSFÖREBYGGANDE VERKSAMHET

Checklistan är ett verktyg för planering och dokumentation av skolans rusmedelsförebyggande verksamhet, och har omarbetats från Klaaris rusmedelsplaner.

PEPP

Årskurs 1-6

Skola	Ansvarig för planering, uppföljning och dokumentation	Läsår

Instruktioner :

I tabellerna finns förslag på rusmedelsförebyggande målsättningar och verksamhet som kan planeras och förverkligas i grundskolans årskurser 1–6.

Ja	Vem?	När?	✓
x	Klasslärare	maj	x

Ja = Ska förverkligas. Kryssa i att ni har bestämt att punkten ska utföras under läsåret.

Vem? = Vem har ansvaret för att det blir utfört, eller vem ska utföra det?

När? = Ska det göras under höst- eller vårterminen, en viss månad eller ett visst datum?

✓ = Kryssa i när insatsen blivit gjord.

LEADER Aktion Österbotten LEADER YHYRES Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden
Svenska kulturfonden Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr

Innehållsförteckning

Elever....4
Personal....5
Vårdnadshavare....6
Undervisning....7
Allmänt hälsofrämjande....8
Samarbete och nätverksarbete....9
Enkäten Hälsa i skolan....10
Information om skolans regler gällande rusmedel....11
Policy gällande rusmedel....12
Utvärdering av det rusmedelsförebyggande arbetet....13

ELEVER

Allmänt

	Ja	Vem?	När?	✓
• Lärarna uppmuntras till att ta tag i elevernas diskussioner, frågor och kommentarer om rusmedel				
• Hälsovårdare, kurator och skolpsykolog presenterar sig för eleverna				
• Rusmedelsförebyggande temadag för hela skolan				

Eleverna får information om var man kan få hjälp vid risk- och problembruk

• På skolans hemsida			
• På morgonsamling			
• Av elevvårdspersonalen			
• På temadag			
• Under hälsogranskning			
• Via Wilma			
• Av klassläraren			

Skolresor, utflykter och evenemang

• Klasser som åker på klassresa/utflykt diskuterar spelregler inför resan med läraren			
• Regler gällande rusmedel (inklusive energidrycker) för skoldisko och andra evenemang diskuteras med elever			

Skolfrånvaro

• Plan för tidigt ingripande vid skolfrånvaro finns			
• Plan för tidigt ingripande vid skolfrånvaro följs och används			

PERSONAL

	Ja	Vem?	När?	✓
• Genomgång av skolans policy och handlingsplan på lärarmöte				
• Gemensamma spelregler finns för personalens rusmedelbruk på arbetstid, och dessa regler följs				
• Gemensamma spelregler finns för lärarnas ingripande vid elevernas rusmedelsbruk				
• Värdediskussion i personalen om rusmedelsbruk, hälsofrämjande och om den egna yrkesrollen				
• Diskussion om etik i det rusmedelsförebyggande arbetet				
• Handledning för personalen i att prata om rusmedelsbruk med barn och unga				
• Handledning för personalen i hur man i verksamheten kan beakta elever som växer upp med anhörigas problembruk				
• Handledning i att samarbeta med vårdnads havarna då det finns oro för eleven				
• Lärarna vet vart de ska vända sig ifall de är oroade över en elevs välmående				
• Personalen informeras om fortbildning i rusmedelförebyggande och hälsofrämjande och uppmuntras till att delta				
• Sakkunnig föreläsare på temat rusmedelsförebyggande på lärarmöte eller utvecklingsdag				
• Elevvårdspersonalen får utbildning i temat				
• Hela personalen har klara instruktioner för hur man gör barnskyddsanmälan och vad det innebär				

Det finns en ansvarsperson som introducerar spelreglerna och handlingsmodeller för vikarier och ny personal

Namn:

VÅRDNADSHAVARE

Ja	Vem?	När?	✓

- Meddelande till vårdnadshavare om elevernas temadagar med hälsotema
- Föräldramöte om rusmedel (t.ex. PEPP-föräldrakväll)
- Uppmuntra vårdnadshavarna till att diskutera rusmedel hemma med barnen
- Temakväll för sexornas vårdnadshavare om hur livet förändras när eleven börjar på högstadiet, och hur föräldrarna kan förbereda sig på högstadielivet
- Diskutera firandet av skolavslutningar och skolans början, som är vanliga debuttillfällen för rusmedelsanvändning
- Gästföreläsningar för vårdnadshavare med aktuella teman

En av de mest kraftfulla förebyggande insatserna mot rusmedelsanvändning och övriga riskbeteenden är en kärleksfull relation mellan förälder och barn.

UNDERVISNING

- Skolan följer PEPP:s årsklocka för rusmedelsförebyggande undervisning

Ja	Nej	Vem ansvarar?

Alternativt

På **hösten** behandlas… i undervisningen, med temadag eller dylikt

- Alkohol
- Beroende
- Cannabis
- Mediefärdigheter
- Mobbning
- Nikotinprodukter
- Psykisk (o)hälsa
- Sociala färdigheter
- Spel (penning och digi)
- Övrig narkotika

3	4	5	6	Ämne

På **våren** behandlas… i undervisningen, med temadag eller dylikt

- Alkohol
- Beroende
- Cannabis
- Mediefärdigheter
- Mobbning
- Nikotinprodukter
- Psykisk (o)hälsa
- Sociala färdigheter
- Spel (penning och digi)
- Övrig narkotika

3	4	5	6	Ämne

Se tips på ämnesövergripande undervisning i PEPP:s handbok för skolpersonal.

ALLMÄNT HÄLSOFRÄMJANDE

	Ja	Vem?	När?	✓
• Skolan har en plan för antimobbningsarbete (t.ex. genom KiVa)				
• Antimobbningsplanen följs och används				
• Skolan satsar på en trivsam skolmiljö				
• Skolan planerar och förverkligar trevliga rastaktiviteter				
• Skolan har rastövervakning				
• På kvarsittningar har elever meningsfulla aktiviteter, som t.ex. uppgifter som stärker sociala eller emotionella färdigheter				
• Skolan satsar på att främja psykiskt hälsa hos elever och personal				
• Skolan gör egna undersökningar om till exempel trivsel i skolan bland eleverna				
• Skolhälsovården sammanställer resultaten kring rusmedelsbruk i samband med hälsoundersökningarna i de högre årskurserna				
• På skolområdet finns förbudsskyltar för användning av nikotinprodukter				
• Skolan uppmuntrar eleverna till att delta i fritidsaktiviteter, till exempel genom att föreningar får presentera sig på en minimässa				
• Skolan satsar på att skapa känsla av samhörighet och gemenskap i skolan				

Dessa är allmänna punkter över hurudan hälsofrämjande verksamhet man kan ha i skolan. En del punkter är på en mycket allmän nivå, och behöver ytterligare planer för att kunna förverkligas. Den allmänna hälsofrämjande verksamheten förebygger samtidigt rusmedelsanvändning.

SAMARBETE OCH NÄTVERKSARBETE

Ja	Vem?	När?	✓

Samarbetsmöte med lokala kiosker och butiker om

- Snatteri
- Övervakning av åldersgränser för försäljning av alkohol- och tobaksprodukter och langning
- Försäljning av energidrycker
- Annat:

Samarbete och nätverksarbete med

- Kommunens ungdomsarbetare
- Församlingen
- Tredje sektorn (t.ex. PEPP rusmedelsförebyggande arbete rf, Hem och skola, Folkhälsan, EHYT)
- _____
- _____
- _____
- _____
- Polisen
- Socialbyrån
- Andra nätverk inom hälsofrämjande
- Annat:

Även om skolans personal är bäst lämpad att ta hand om den rusmedelsförebyggande undervisningen, kan externa aktörer fylla en funktion. De kan bjudas in för att berätta om sin verksamhet för eleverna, finnas med som sakkunniga eller delta när skolan arrangerar evenemang kring rusmedelsfrågor. Många organisationer har dessutom producerat bra informationsmaterial som kan användas i undervisningen (Folkhälsomyndigheten, 2010).

ENKÄTEN HÄLSA I SKOLAN

Ja	Vem?	När?	✓

Skolans egna resultat gås igenom med personal

- På ett lärarmöte
- På en särskild temadag, temamöte etc.
- Med hjälp av utomstående sakkunnig

Skolans elevvårdsgrupp går igenom skolans resultat

- På sina egna möten
- I samarbete med andra skolor
- Med hjälp av utomstående sakkunnig

Skolans/kommunens resultat gås igenom och diskuteras med eleverna

- Som en del av (hälsokunskaps)undervisningen
- På en morgonsamling
- Skolans/kommunens resultat hanteras med elevkårens styrelse

Vårdnadshavarna får skolans/kommunens resultat

- På föräldrakväll
- Via Wilma
- På skolans hemsida

Nätverk

- Skolans representant informerar om resultaten till exempel i sina lokala nätverk
- Skolans resultat gås igenom regionalt

Åtgärder som bearbetningen av enkätresultaten har lett till

- Elevernas förslag på åtgärder har genomförts
- Temadagar för elever
- Fortbildning för personal
- Föräldramöte
- Annat

INFORMATION OM SKOLANS REGLER GÄLLANDE RUSMEDEL

Elever och vårdnadshavare informeras om skolans rusmedelsregler

- I antagningsbrevet
- Av klassföreståndaren
- På morgonsamlingen
- I skolans kalender
- Skolbroschyren
- På skolans hemsida
- I undervisningen
- På föräldramöten
- Under elevens utvecklingssamtal
- Via Wilma
- På annat ställe:

Ja	Vem?	När?	✓

Övrigt

- Skolans regler gällande rusmedel gås igenom med elevkårsstyrelsen
- Klassläraren diskuterar skolans regler gällande rusmedel samt handlingsplan med eleverna
- Annat

Varje skola rekommenderas ha en policy och handlingsplan gällande rusmedel. Policyn beskriver vad skolan vill, det vill säga regler, syfte, mål och vilka förebyggande insatser man har, medan handlingsplanen beskriver principer och rutiner för hur skolan agerar vid misstanke om att en elev använder droger eller är under akut påverkan i skolan (Hübinette, 2003).

POLICY GÄLLANDE RUSMEDEL

Syftet med policyn gällande rusmedel är att beskriva vad skolan vill - det vill säga regler, syfte och mål, samt vilka förebyggande insatser man genomför i skolan. Nedanför finns exempel på regler som kan finnas med både i skolans ordningsregler och i policyn gällande rusmedel.

Syfte och mål

- Vår policy syftar till att förebygga, upptäcka och ingripa mot bruk av rusmedel
- Målsättningen är att förebygga att ungdomar börjar använda rusmedel, att tidigt upptäcka missbruk och att under skoltiden följa upp ungdomar, som håller på att avluta sitt missbruk
-
-
-

Regler gällande rusmedel i skolan

- På skolområdet är det förbjudet för alla (elever, personal, vårdnadshavare och andra som använder skolans område) att använda nikotinprodukter
- Alkoholbruk är förbjudet i skolans utrymmen, även till exempel under föräldramöten
- För minderåriga är det förbjudet att inneha alkohol- och nikotinprodukter
-
-
-

Regler för resor och utflykter från skolan

- Alla vuxna förbinder sig till att inte använda alkoholprodukter under resan
- Alla vuxna förbinder sig till att inte använda tobaksprodukter i elevernas åsyn
- Alla vuxna förbinder sig till att inte langa rusmedel till eleverna
- Eleverna förbinder sig till en rusfri resa
- Skolans regler gällande rusmedel gäller även på resan
-
-
-

UTVÄRDERING AV DET RUSMEDELSFÖREBYGGANDE ARBETET

Kort självutvärdering av det rusmedelsförebyggande arbetet, som blivit gjort under läsåret:

Vad var bra i vårt rusmedelsförebyggande arbete?

Vilka utmaningar stötte vi på?

Vad kan vi göra bättre nästa år?